

Openingswoord bij presentatie advies 'Tussen betalen en bepalen, publieke bekostiging van maatschappelijk initiatief'.

Geachte aanwezigen (minister, gedeputeerde, wethouder, vertegenwoordigers van initiatieven, gesprekspartners, pers,)

Het Kabinet heeft de wens uitgesproken om maatschappelijke initiatieven te ondersteunen en te faciliteren. Om die reden heeft de Rfv heeft zich, op verzoek van de minister van BZK, het afgelopen jaar verdiept in de financiële betrokkenheid van provincies en gemeenten bij maatschappelijke initiatieven. Maatschappelijk initiatief is een breed begrip. Het gaat er om dat inwoners zich inspannen voor zaken en taken die wij gewend waren als publieke taak te zien. Voorbeelden zijn zorgcoöperaties, het in standhouden van erfgoed, het beheren van een zwembad of theater, maar u kunt ook denken aan groenvoorziening in de wijk.

Straks krijgen de gedeputeerde en de wethouder het woord. Zij geven voorbeelden van de manier waarop zij als overheid betrokken zijn bij initiatieven.

Maatschappelijke initiatieven krijgen op dit moment veel aandacht. Toch zijn ze niet nieuw: mensen werken al eeuwen samen om gemeenschappelijke belangen te realiseren. Denkt u aan een dijk, weeshuizen, scholen of de ANWB. Ook de overheid zelf is te beschouwen als een maatschappelijk initiatief. Een gezamenlijk aangelegde dijk tegen natte voeten is een sterk versimpeld maar krachtig beeld wanneer het gaat om de essentie van een samenleving: samen kan je iets tot stand brengen wat individueel niet lukt. Samenwerking tussen overheden en inwoners rond een publiek belang, vermaatschappelijking, is het thema van dit advies.

De aanleiding voor dit advies was de vraag van de minister naar de betekenis van vermaatschappelijking voor het financieel instrumentarium van de overheid en het stelsel van financiële verhoudingen.

Het antwoord op die vraag is dat die betekenis er op dit moment niet is. De Raad ziet geen aanleiding om op dit moment vanwege maatschappelijke initiatieven het stelsel te herzien, omdat de verticale verdeling van publiek geld de samenwerking met of ondersteuning van maatschappelijke initiatieven niet belemmert.

Dat betekent niet dat wij hier bijeen zijn om dit antwoord in een eenregelige brief publiekelijk aan hem te overhandigen, of dat ik u hier meld dat de Raad wel gezocht, maar niets gevonden heeft.

De Raad heeft dat zeker, en we hebben dat antwoord vervat in dit advies.

Inderdaad constateert de Raad dat vermaatschappelijking an sich op dit moment geen betekenis heeft voor het stelsel van FV, maar er is meer. Zoals het goede nieuws dat overheden en initiatieven elkaar weten te vinden en intensief samenwerken bij het realiseren van gemeenschappelijke belangen. Het komt niet zo vaak voor, maar wat de

minister wil, gebeurt volop. Wanneer gemeenten en provincies financieel betrokken zijn bij initiatieven, dan doen zij dat in vele gevallen via subsidies en garantstellingen, beproefde instrumenten. Is er dan niets nieuws te melden en kunnen we nu naar huis?

Nog niet. Overheden en initiatieven weten elkaar te vinden in nieuwe werk- en organisatievormen, wat leidt tot andere vormen van zeggenschap, eigenaarschap en een andere rolverdeling tussen publiek en privaat.

Hoe dat er dan uit kan zien, daarover gaat dit advies. De Rfv heeft ordening aangebracht in manieren waarop overheden hun financiële relaties met initiatiefrijke inwoners en organisaties vormgeven. In dit advies zijn die systematisch in kaart gebracht.

De Raad oordeelt niet, anders dan de minister, over de vraag of overheden dit wel of niet moeten doen. Dat oordeel hoort thuis bij gemeenteraden en Provinciale Staten. Maar als je als overheid met publiek geld maatschappelijk initiatief wil ondersteunen, dan kan vanaf vandaag in 'Tussen betalen en bepalen' worden nagezocht hoe dat dan moet.

Financiële betrokkenheid is meer dan alleen het verstrekken van een subsidie. De betrokkenheid van de overheid bij maatschappelijke initiatieven betekent het opnieuw verdelen van verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken. Eigenaarschap, risico en zeggenschap krijgen een nieuwe betekenis. De titel van het advies verwijst er al naar, er is niet langer een vaste relatie tussen betalen en bepalen. Over de wijze waarop je daar als overheid mee om moet gaan, ook daarover gaat dit advies. Financiële betrokkenheid is geen automatisme, ondersteuning kan ook op andere manieren worden vormgegeven, bijvoorbeeld door het delen van kennis.

Het Kabinet heeft de wens uitgesproken om maatschappelijke initiatieven te ondersteunen en te faciliteren. Voor het realiseren van deze ambitie is nodig dat het Rijk ruimte biedt aan provincies en gemeenten door een groter lokaal en een herkenbaar provinciaal belastinggebied mogelijk te maken. Meer mogelijkheden voor het vergaren van eigen middelen betekent maatwerk voor initiatief. Zo kunnen decentrale overheden beter inspelen op behoeften van inwoners.

Om die reden is het goed dat we hier te gast zijn bij een provincie, die de inhoud van het advies in de praktijk brengt. Het advies is geschreven op het verzoek van de minister van BZK, maar de echte doelgroep van dit advies zijn gemeenten en provincies. Het is dan ook om die reden dat ik het nu aan de minister overhandig, met het verzoek om het door te geven aan de gedeputeerde en de wethouder.